

Noden en beleving van kinderen na verlies broer of zus

Katrien Belmans

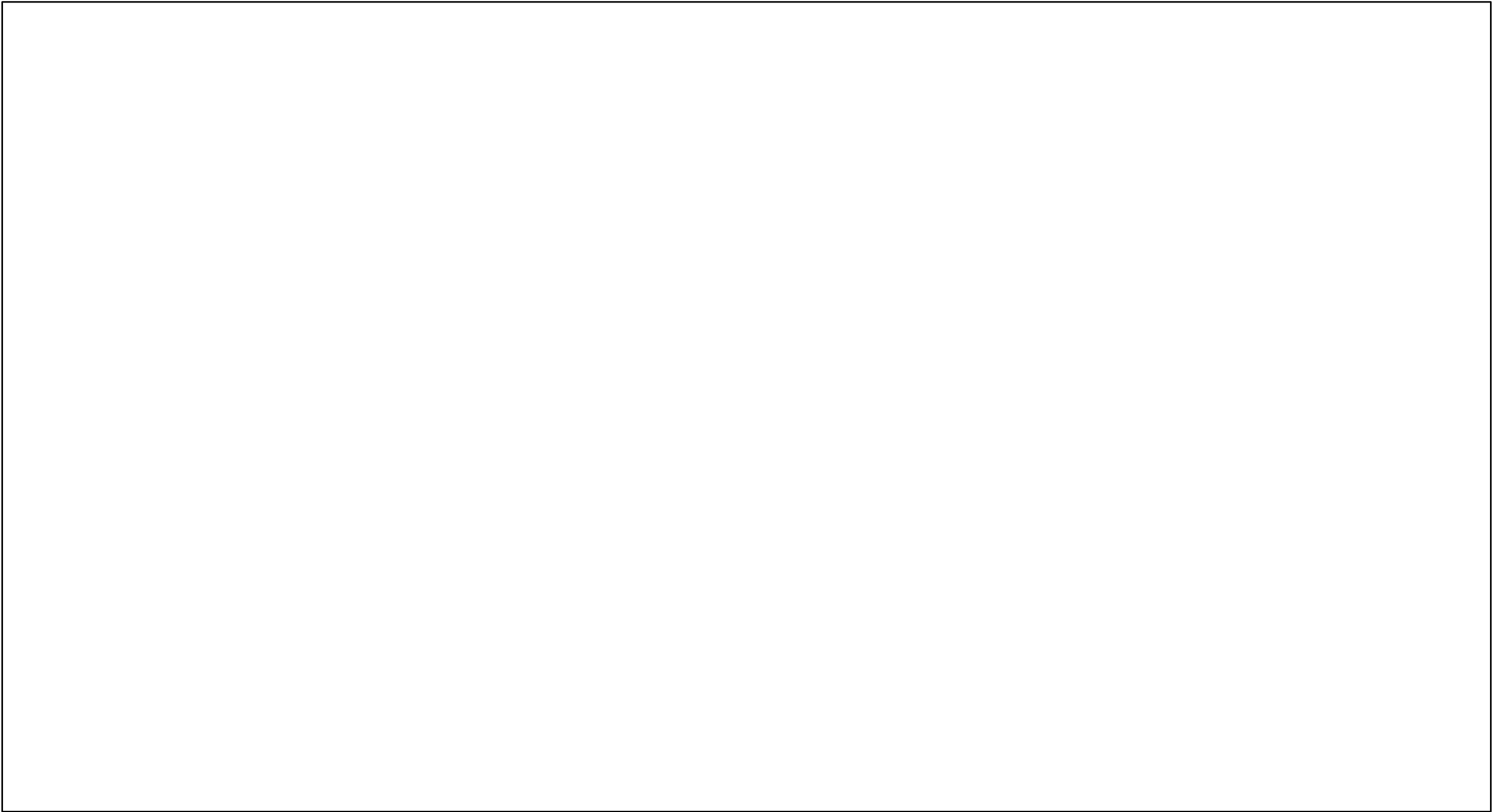
Kinder- en jongerenpsychologe Relatie &
Gezinstherapeute

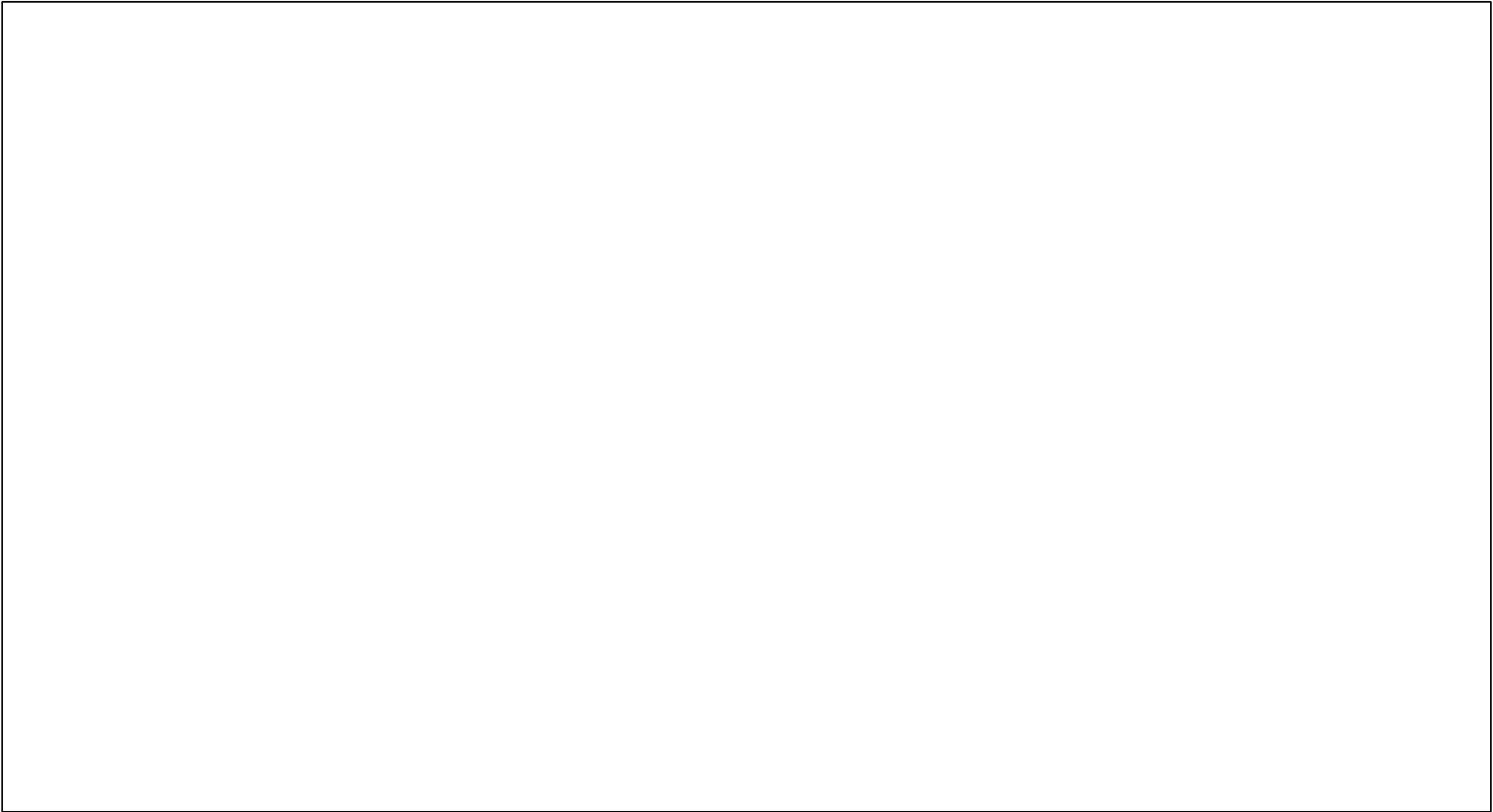
Verbinding in Verlies

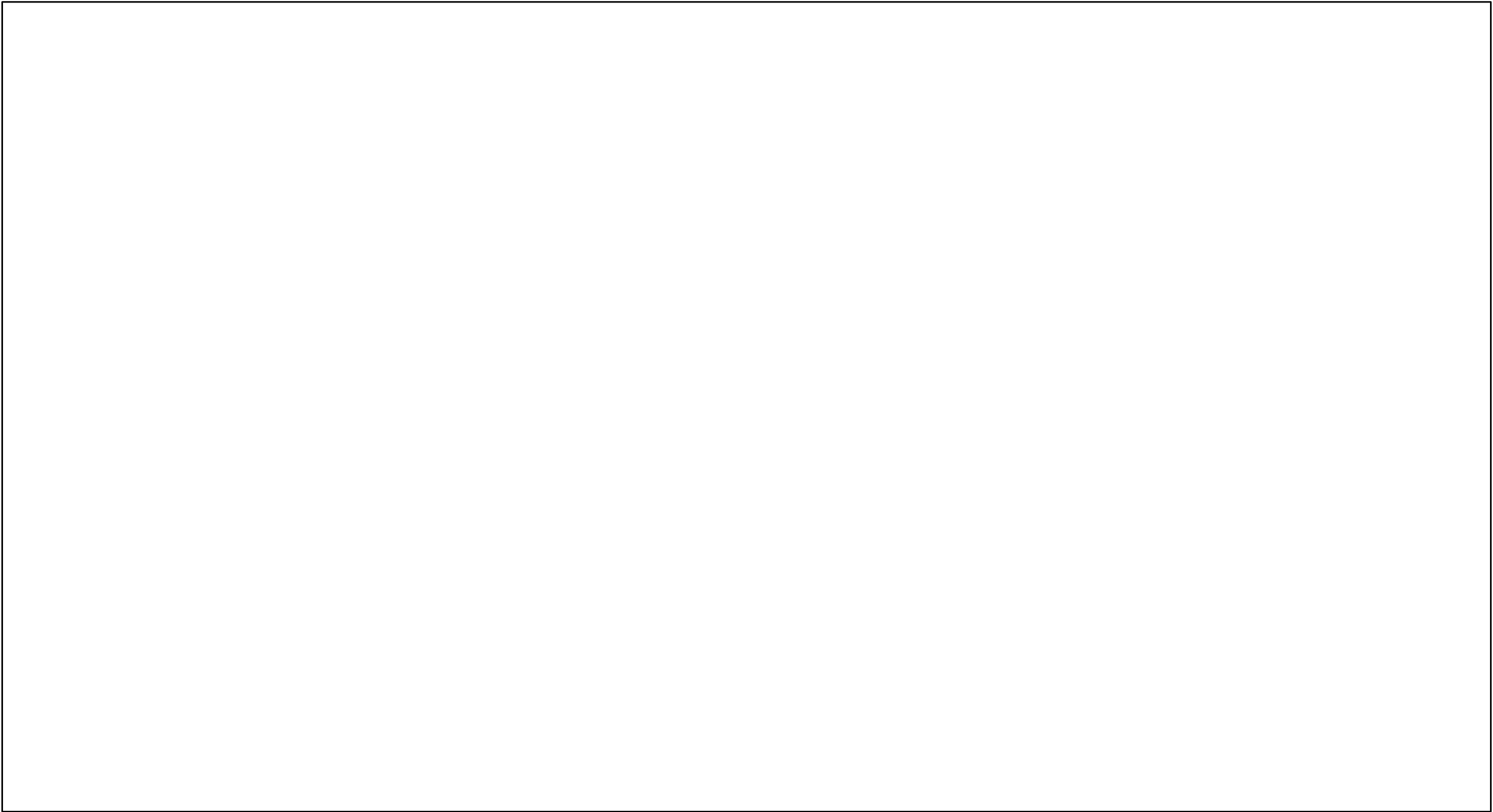
www.verbindinginverlies.be

Katrien.belmans@verbindinginverlies.be

Das' Knuss Fotografie

Hoe zie je dat ze rouwen?

- **Gedrag**

agressie, slaapproblemen, eetproblemen, zich terugtrekken, zindelijkheidsproblemen, weigeren om mee te werken op school of in de leefgroep, regressief gedrag, ...

- **Lichaam**

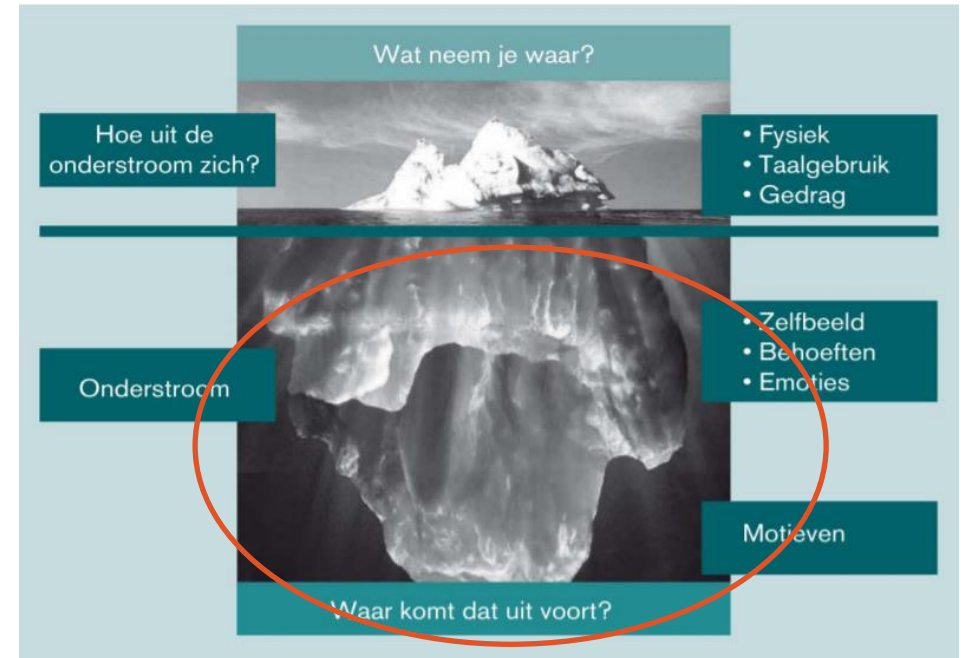
Concentratieproblemen, vermoeidheid, hartkloppingen, trillen, spierspanning, ademhalingsproblemen, buikloop,....

- **Emotionele uitingen**

Angstklachten, boze buien, heftige emoties, ...

3 redenen van 'probleem'gedrag (Aletha Solter)

- Onvoldoende informatie
- Onvervulde behoeften
- Opgestapelde gevoelens, stress en trauma

NOOD AAN INFORMATIE

---

ons gezinsverhaal

Wees eerlijk, aangepast aan de leeftijd

Volg hun vragen

Geïnformeerde keuze

Wat een kind begrijpt over 'dood' bepaalt
hoe ze rouwen, niet of ze rouwen !

Cognitieve ontwikkeling (Piaget)

- **baby's (0 – 1 jaar)**
voelen veranderingen, andere sfeer
~ invloed op huilen, slapen, eten, darmen
- **peuters (1 – 2,5 jaar)**
geen doodsbesef, afhankelijk van
zintuigen en ervaringen
~ onrustiger, angstiger, hangeriger

Cognitieve ontwikkeling (Piaget)

- Kleuters: 2,5 – 6 jaar:
  - Dood is omkeerbaar en tijdelijk
  - Veel praktische vragen
  - Snelle afwisseling van emoties
  - Fantasie en realiteit lopen door elkaar

Cognitieve ontwikkeling (Piaget)

- 6 – 9 jaar

Dood is onomkeerbaar en definitief – veel vragen – zoeken verklaringen

- 9 – 12 jaar

Realistisch doodsbesef - meer zelfstandig denken over de dood en hoe ermee om te gaan

- + 12 jaar

Volwassen doodsbesef - zien impact op hun toekomstig leven – existentiële vragen

ONVERVULDE BEHOEFTE

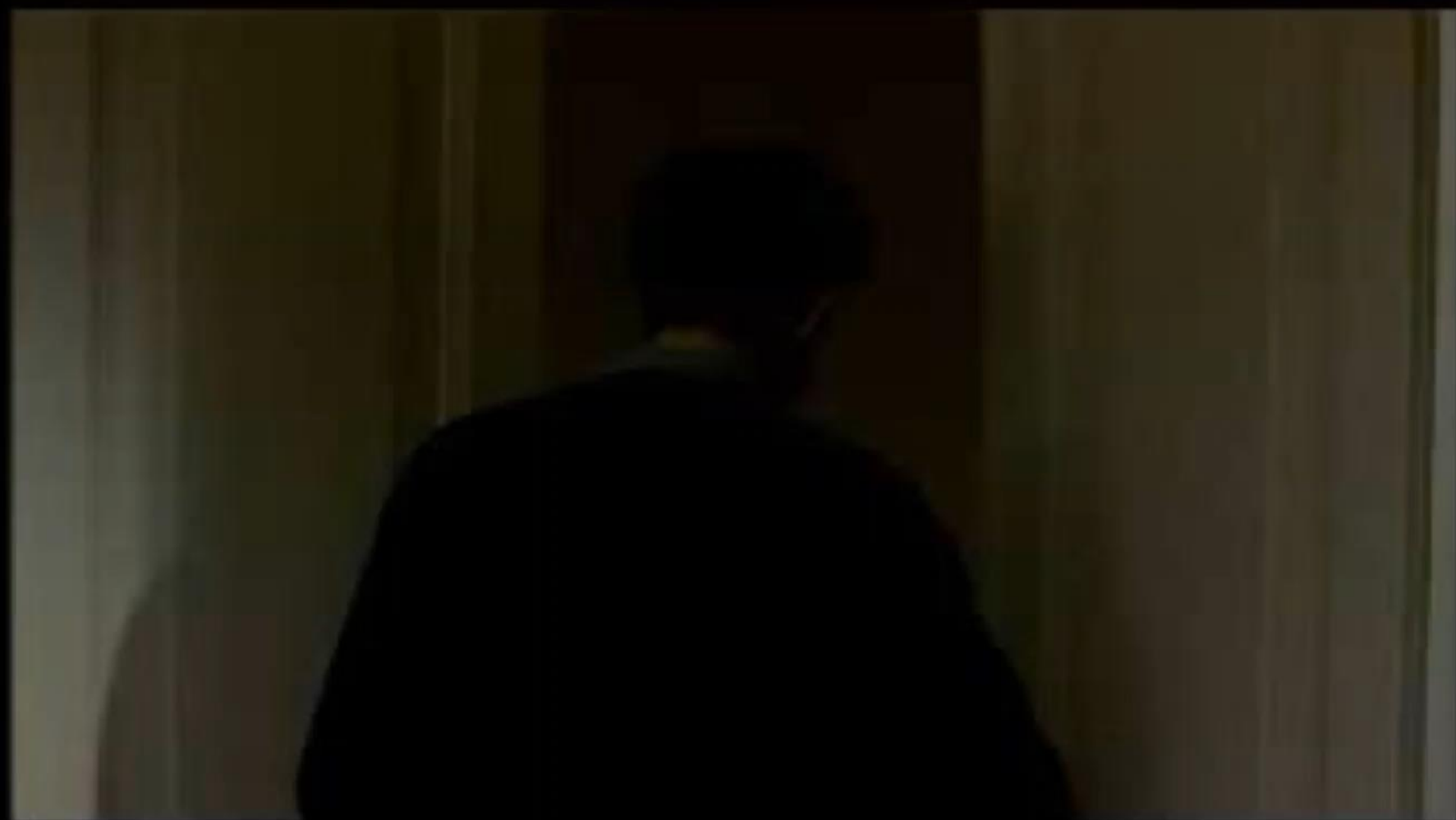
Behoeften van kinderen

- ✓ Gezondheid
- ✓ Veiligheid
- ✓ Voeding
- ✓ Rust
- ✓ Verbondenheid
- ✓ Fysieke nabijheid
- ✓ Vertrouwen
- ✓ Erbij horen
- ✓ Prikkel
- ✓ Uitdaging
- ✓ Beweging
- ✓ Aanraking
- ✓ Spelen
- ✓ Geaccepteerd worden
- ✓ Autonomie
- ✓ Plezier
- ✓ Initiatief nemen
- ✓ Respect
- ✓ Creativiteit
- ✓ Zelfexpressie
- ✓ Competentie
- ✓ ...

Filmfragmenten uit
La Stanza Del Figlio
(2001)

Giovanni is een succesvolle psychoanalyticus, die een evenwichtig leven leidt. Zijn vrouw Paola runt een kleine uitgeverij. Ze zijn gelukkig getrouwd en hebben twee kinderen, Andrea en Irene. Op zondagochtend gaan Giovanni en Andrea doorgaans joggen. Als dit op een zondag niet kan doorgaan omdat Giovanni een patiënt moet bezoeken, besluit Andrea met zijn vrienden te gaan duiken. Hij krijgt echter een duikongeluk en komt daarbij om.

Behoeften van kinderen

- ✓ Gezondheid
- ✓ Veiligheid
- ✓ Voeding
- ✓ Rust
- ✓ Verbondenheid
- ✓ Fysieke nabijheid
- ✓ Vertrouwen
- ✓ Erbij horen
- ✓ Prikkel
- ✓ Uitdaging
- ✓ Beweging
- ✓ Aanraking
- ✓ Spelen
- ✓ Geaccepteerd worden
- ✓ Autonomie
- ✓ Plezier
- ✓ Initiatief nemen
- ✓ Respect
- ✓ Creativiteit
- ✓ Zelfexpressie
- ✓ Competentie
- ✓ ...

**We liberate children
not by making them
work for our love,
but by letting them
rest in it.**

~Gordon Neufeld

Behoeften van kinderen

- ✓ Gezondheid
- ✓ Veiligheid
- ✓ Voeding
- ✓ Rust
- ✓ Verbondenheid
- ✓ Vertrouwen
- ✓ Erbij horen
- ✓ Fysiek contact
- ✓ Prikkel
- ✓ Uitdaging
- ✓ Beweging
- ✓ Aanraking
- ✓ Spelen
- ✓ Geaccepteerd worden
- ✓ Autonomie
- ✓ Plezier
- ✓ Initiatief nemen
- ✓ Respect
- ✓ Creativiteit
- ✓ Zelfexpressie
- ✓ Competentie
- ✓ ...